

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

کلیه امتیازهای این پایان نامه به دانشگاه بوعلی سینا همدان تعلق دارد. در صورت استفاده از تمام یا بخشی از مطالب این پایان نامه در مجلات، کنفرانس ها و یا سخنرانی ها باید نام دانشگاه بوعلی سینا یا استاد راهنمای پایان نامه و نام دانشجو با ذکر مأخذ و ضمن کسب مجوز کتبی از دفتر تحصیلات تکمیلی دانشگاه ثبت شود، در غیر اینصورت مورد پیگرد قانونی قرار خواهد گرفت. درج آدرس های ذیل در کلیه مقالات خارجی و داخلی مستخرج از تمام یا بخشی از مطالب این پایان نامه در مجلات ، کنفرانس ها و یا سخنرانی ها الزامی می باشد.

..... , Bu- Ali Sina University, Hamedan, Iran

مقالات خارجی

..... ، گروه ، دانشکده دانشگاه بوعلی سینا ، همدان

مقالات داخلی

دانشگاه بوعلی سینا
دانشکده ادبیات و علوم انسانی
گروه آموزشی زبان و ادبیات فارسی

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد در رشته زبان و ادبیات فارسی

عنوان:

گفتمان کاوی شعر قیصر امین پور با تکیه بر شعرهای
کودک و نوجوان وی

استاد راهنما:

دکتر مهدی شریفیان

استاد مشاور:

دکتر نجمه نظری

نگارش:

بهنام بسطامی

۱۱ مهر ۱۳۹۰

سیاسی و شکر خدایوند را که دشواری های این راه را بر من هموار کرد!

از استاد راهنما جناب آقای دکتر مهدی شریفیان که در طی تمامی مراحل تحقیق، دلسوزانه و با صبر و شکیبایی هدایت کردم بوده اند، شکر می کنم.
از استاد مشاور سرکار خانم دکتر نجمه نظری به جهت راهنمایی ها و پیگیری هایشان صمیمانه سپاسگزارم.
و با درود بی کران به محضر تمامی اساتیدی که در این حلقه از زندگی ام، یک حرف و دو حرف، انقبای علم و زندگی را به من آموختند و با سپاس
از هیئت محترم داوران که با دلسوزی و شکیبایی در این چند صبح مرا تحمل کرده اند که هر آن چه دارم، از کلام اساتید بزرگوار دارم.
در نهایت از برادران و دوستان و تمامی کسانی که با دلسوزی و شکر راه و یاریم کرده اند شکر می کنم.

سپاس از سه وجود مقدس:

آنان که ناتوان شدند تا ما به توانایی برسیم...

مویشان سپید شد تا ما رو سفید شویم...

و عاشقانه سوختند تا کرم ما بخش وجود ما و روشنگر راهمان باشند

...

پدرانمان و مادرانمان

همسر مهربانم

استادانمان

دانشگاه بوعلی سینا
مشخصات رساله/پایان نامه تحصیلی

عنوان:

گفتمان کاوی شعر قیصر امین پور با تکیه بر شعرهای کودک و نوجوان وی

نام نویسنده: بهنام بسطامی

نام استاد/اساتید راهنما: دکتر مهدی شریفیان

نام استاد/اساتید مشاور: دکتر نجمه نظری

دانشکده: ادبیات و علوم انسانی

گروه آموزشی: زبان و ادبیات فارسی

رشته تحصیلی: زبان و ادبیات فارسی

گرایش تحصیلی:

مقطع تحصیلی: کارشناسی ارشد

تاریخ تصویب: ۱۳۸۹/۱۰/۵

تاریخ دفاع: ۱۳۹۰/۷/۱۱

تعداد صفحات: ۱۶۴

چکیده:

گفتمان کاوی متون ادبی، شکلی ویژه از کاربرد زبان است که از اواسط دهه های ۶۰ و ۷۰ قرن بیستم میلادی در پی تغییرات گسترده ی علمی - معرفتی به سرعت وارد حوزه علوم انسانی شد و امروزه در حوزه نقد مدرن از جایگاه و اهمیتی خاص برخوردار است. گفتمان کاوی دارای انواع زیادی است که مهم ترین آن ها عبارتند از گفتمان ادبی و هنری. در گفتمان کاوی ادبی، دو عنصر کلیدی «بافت متن» و «بافت موقعیتی» بسیار حائز اهمیّت است. مهم ترین اهداف تحلیل گفتمان در حوزه ی ادبی در چند محور قابل دسته بندی است: زبان، تصویرپردازی، تجربه ی بشری و بینامتنی. از این میان نقش زبان و بینامتنی از برجستگی بیشتری برخوردار است. با توجه به اهمیتی که در عصر ما برای آثار مرتبط با کودکان و نوجوانان قائل شده اند - تا جایی که قرن بیستم را قرن کودک نامیده اند - و با توجه به توانایی های بالای امین پور در زمینه ی خلق این گونه از آثار؛ در پایان نامه ی حاضر که در پنج فصل تنظیم شده است، به بررسی و تحلیل سروده های قیصر امین پور در حوزه ی کودک و نوجوان از منظر گفتمان کاوی پرداخته شده است.

واژه های کلیدی: گفتمان کاوی، زبان، تصویرپردازی، تجربه بشری، بینامتنی، کودکان، نوجوانان، قیصر امین پور

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	فصل اول کلیات تحقیق.....
۲	۱-۱ مقدمه.....
۳	۲-۱ بیان مسئله.....
۴	۳-۱ اهمیت و ضرورت تحقیق.....
۴	۴-۱ اهداف تحقیق.....
۵	۵-۱ فرضیه ها.....
۵	۶-۱ شرح واژه های کلیدی.....
۷	فصل دوم مروری بر ادبیات تحقیق.....
۸	۱-۲ ادبیات پژوهشی.....
۱۷	۲-۲ پیشینه ی تحقیق.....
۱۸	فصل سوم روش اجرای تحقیق.....
۱۹	۱-۳ روش تحقیق.....
۲۰	فصل چهارم تجزیه و تحلیل داده ها.....
۲۱	۱-۴ گفتمان کاوی.....
۲۱	۱-۱-۴ اصطلاح گفتمان.....
۲۱	۲-۱-۴ تعریف گفتمان و انواع آن.....
۲۲	۳-۱-۴ تحلیل گفتمان.....
۲۴	۴-۱-۴ تحلیل گفتمان به مثابه یک روش کیفی در علوم انسانی.....
۲۵	۵-۱-۴ مهمترین اهداف تحلیل گفتمان.....
۲۶	۶-۱-۴ گفتمان کاوی ادبی.....

- ۲۷..... ۷-۱-۴ محورهای گفتمان کاوی شعر.....
- ۲۷..... ۱-۷-۱-۴ زبان.....
- ۲۸..... ۲-۷-۱-۴ تصویر پردازی.....
- ۳۰..... ۳-۷-۱-۴ تجربه بشری.....
- ۳۰..... ۴-۷-۱-۴ بینامتنی.....
- ۳۳..... ۱-۲-۴ بررسی زبان در سروده های کودک و نوجوان قیصر امین پور.....
- ۳۴..... ۱-۱-۲-۴ دایره ی لغات.....
- ۳۷..... ۲-۱-۲-۴ ترکیبات.....
- ۴۱..... ۳-۱-۲-۴ ویژگی های فعل.....
- ۵۷..... ۴-۱-۲-۴ مخفف کردن.....
- ۵۸..... ۵-۱-۲-۴ کاربرد ترکیب های وصفی و اضافی مقلوب.....
- ۵۹..... ۶-۱-۲-۴ استفاده از انواع قیدها یا ادات تشبیه.....
- ۶۰..... ۷-۱-۲-۴ استفاده از زبان عامیانه و محاوره.....
- ۶۳..... ۸-۱-۲-۴ کاربرد ادات و سازه های کهن.....
- ۶۴..... ۹-۱-۲-۴ استفاده از انواع شبه جمله ها.....
- ۶۶..... ۱۰-۱-۲-۴ قاعده افزایی.....
- ۷۱..... ۲-۲-۴ بررسی تصویر پردازی در سروده های کودک و نوجوان قیصر امین پور.....
- ۷۳..... ۱-۲-۲-۴ تشبیه.....
- ۷۳..... ۱-۱-۲-۲-۴ تشبیه مرسل (ساده).....
- ۷۴..... ۲-۱-۲-۲-۴ تشبیه مؤکد.....
- ۷۵..... ۳-۱-۲-۲-۴ تشبیه مضمحل.....
- ۷۶..... ۴-۱-۲-۲-۴ تشبیه عکس (مقلوب).....
- ۷۶..... ۵-۱-۲-۲-۴ تشبیه مرکب.....
- ۷۷..... ۶-۱-۲-۲-۴ گونه های تشبیه از دیدگاه حسی یا عقلی بودن طرفین تشبیه.....

- ۸۱.....۴-۲-۲-۱-۷ اضافه ی تشبیهی
- ۸۳.....۴-۲-۲-۱-۸ تشبیه مجمل
- ۸۴.....۴-۲-۲-۱-۹ تشبیه مفصل
- ۸۵.....۴-۲-۲-۲-۲ استعاره
- ۸۶.....۴-۲-۲-۲-۱ استعاره ی مصرحه
- ۹۰.....۴-۲-۲-۲-۲ استعاره مکنیه ی تخیلیه
- ۹۲.....۴-۲-۲-۲-۳ اضافه ی استعاری
- ۹۳.....۴-۲-۲-۲-۴ تشخیص
- ۹۷.....۴-۲-۲-۲-۵ استعاره ی تبعیه
- ۹۹.....۴-۲-۲-۳-۳ کنایه ها
- ۱۰۵.....۴-۲-۲-۴-۴ مجاز
- ۱۰۵.....۴-۲-۲-۱-۴ مجاز به علاقه ی جزئیت
- ۱۰۶.....۴-۲-۲-۲-۲ مجاز به علاقه ی محلیت
- ۱۰۷.....۴-۲-۲-۳-۴ مجاز به علاقه ی جنسیت
- ۱۰۷.....۴-۲-۲-۴-۴ مجاز به علاقه ی مجاورت
- ۱۰۸.....۴-۲-۲-۵-۴ انواع دیگر مجاز
- ۱۰۹.....۴-۲-۲-۵-۵ نماد
- ۱۱۳.....۴-۲-۲-۶-۶ تلمیح
- ۱۱۶.....۴-۲-۲-۷-۷ آرکی تایپ
- ۱۱۹.....۴-۲-۳-۳-۳ بررسی تجربه بشری در سروده های کودک و نوجوان قیصر امین پور
- ۱۲۰.....۴-۲-۳-۱-۳ طبیعت گرایی
- ۱۲۳.....۴-۲-۳-۲-۲ گذر زمان
- ۱۲۴.....۴-۲-۳-۳-۳ دین
- ۱۲۶.....۴-۲-۳-۴-۴ نکوهش مدرنیسم و زندگی شهرنشینی

- ۱۲۹..... ۴-۲-۳-۵ حوادث طبیعی
- ۱۳۰..... ۴-۲-۳-۶ جهانی اندیشیدن
- ۱۳۱..... ۴-۲-۳-۷ امید و ناامیدی
- ۱۳۳..... ۴-۲-۳-۸ تعهد، اخلاق و مهر دوستی
- ۱۳۶..... ۴-۲-۳-۹ بازگشت به کودکی
- ۱۴۷..... ۴-۲-۳-۱۰ ستایش و یاد از شهادت و ایثارگری های رزمندگان در جبهه ها
- ۱۴۹..... ۴-۲-۴ بررسی بینامتنی در سروده های کودک و نوجوان قیصر امین پور
- ۱۵۵..... فصل پنجم نتیجه گیری و پیشنهادها
- ۱۵۶..... ۵-۱ نتیجه گیری
- ۱۵۹..... ۵-۲ پیشنهادها
- ۱۶۰..... منابع و مآخذ

فصل اول

کلیات تحقیق

۱-۱ مقدمه

انسان زاینده ی افکار خویش است و افکار به وسیله ی زبان بیان می شود. اگر زبان نباشد تفکر معنایی ندارد و اگر هم تفکر نباشد، زبان به وجود نخواهد آمد. ما انسان ها با کمک زبان، احساسات، عقاید، اطلاعات و مواردی از این دست را به یکدیگر انتقال می دهیم و زبان وسیله ی ارتباط و تعامل اجتماعی ماست.

این زبان است که ما را با دنیا های گوناگون که به وسیله ی شاعران آفریده می شود، آشنا می کند. امروزه در محافل علمی نظرات گوناگونی در مورد ارتباط و نحوه ی تعامل زبان شناسی و ادبیات با یکدیگر در نقد و تحلیل آثار ادبی مطرح می باشد. گروهی معتقدند که زبان شناسی در تحلیل یک متن ادبی کاملاً تواناست و گروهی نیز بر این عقیده اند که پای زبان شناسی در نقد اثر ادبی چوبین و سخت بی تمکین است.

«ادبیات دارای این ویژگی ذاتی است که می توان به کمک دانش های گوناگون بدان نگرست و آن را نقد و تحلیل کرد. یکی از این دانش ها زبان شناسی است. اگر بر این باوریم که زبان شناسی علم مطالعه ی زبان است و زبان عنصر اصلی ادبیات، می توان گفت که زبان شناسی این توانایی را دارد که در نقد و تحلیل اثر ادبی نقش داشته باشد.» (علوی مقدم، ۱۳۷۷: ۱۵۴) کورش صفوی نیز دلایل توجه زبان شناسی به ادبیات را این گونه بر می شمارد: «شفیعی کدکنی در آغاز کتاب موسیقی شعر خود، شعر را حادثه ای می داند که در زبان روی می دهد. شاید همین تعریف از شعر و تعمیم آن به کل ادبیات را بتوان سبب اصلی توجه زبان شناسی به ادبیات دانست» (۱۳۷۳: ۱۲۷)

در مجموع می توان گفت که هر چند ادبیات، زبان را به مثابه ابزار اصلی خود به کار می گیرد، ساختار این دو یکی نیست. اما می توان ادعا کرد که زبان شناسی می تواند ما را در کشف و دست یافتن به رازهای پنهان و جنبه های زیبا شناختی اثر ادبی یاری کند. برای مطالعه و بررسی آثار ادبی و اشعار شاعران باید به جنبه های زبانی، هنری و محتوایی آن ها توجه کرد؛ یعنی باید گفتمانی بر مطالعه ی آثار آن ها انجام گیرد.

تحلیل گفتمان روشی نوین برای پژوهش در متون ادبی است که سابقه ی آن در غرب به پنجاه شصت سال گذشته بر می گردد. در ایران نیز، مطالعه و نقد آثار ادبی بر اساس دانش زبان شناسی آن هم

از دیدگاه گفتمان کاوی بسیار نو پاست و می توان با قاطعیت گفت که هنوز گامی جدی در این راه برداشته نشده است. قرن بیستم را قرن کودک می نامند: «این قرن را « قرن کودک» می نامند: کودکان تمام توجه خانواده ها، پژوهشگران و نویسندگان و شاعران را به خود جلب می کنند و «کودک سالاری» در این عصر به شدت گسترش می یابد.» (شعاری نژاد، ۱۳۷۴: ۳۵) با توجه به این که ما در حال حاضر در دوران شکوفایی و طلایی ادبیات کودک و نوجوان قرار داریم، در این پژوهش، نگارنده سعی بر آن دارد که به بررسی آثار کودک و نوجوان قیصر امین پور، از دیدگاه گفتمان کاوی بپردازد و با مد نظر قرار دادن عناصری چون زبان، تصویرگری، تجربه ی بشری و بینا متنی، این آثار را مورد نقد و بررسی قرار داده است. و سخن پایانی این که در تحلیل گفتمان، هدف جمع آوری اطلاعات دقیق و حساب شده نیست؛ بلکه روشی است برای وسعت بخشیدن به افق دید شخصی ما و ایجاد فضا و چشم اندازی جدید برای نقد و بررسی آثار ادبی. همچنین در این روش سعی بر آن است که حتی الا مکان معانی و مضامین نهفته در ذهن مؤلف آشکار شده و پیام ها و واقعیت های متن روشن شود. در مجموع گفتمان کاوی راه را برای رشد و تعالی ادبیات باز می کند و به غنای نقد ادبی یاری می رساند.

۲-۱ بیان مسئله

«گفتمان کاوی» یکی از مباحث مهم نقد ادبی و زبان شناسی به حساب می آید که دارای چهار محور اساسی یعنی زبان، موسیقی، تصویرگری و تجربه بشری می باشد. در محور زبان می توان با تکیه بر زبان به کار رفته در آثار شاعر به عوالم درونی شاعر و تفکر و به ادراک و دریافت او از هستی نزدیک شد. در زبان ادبی شاعر نظام معمول و مرسوم را می شکند و در واقع آشنایی زدایی می کند. تصویر پردازی، از همه ی عناصر تشکیل دهنده ی گفتمان شعر تأثیر می پذیرد و همه ی این عناصر در این کانون با هم تعامل دارند و به میزان توانایی و قوه ی خیال هر شاعر، نوع و شکل آن متفاوت است و می بایست داری سه ویژگی بارز ۱- ابتکار و نوآوری ۲- تراکم و فشردگی ۳- کنش احساسی باشد. تجربه ی بشری شامل همه ی افکار و نگرش های فردی و اجتماعی شاعر و موضع گیری در برابر شرایط اجتماعی، سیاسی و فرهنگی است. تجربه ی بشری، تجربه ای عام است که همگان به طور مشترک با آن دست و پنجه نرم می کنند، اما این شاعران هستند که این گفتمان ها و تجربه ی بشری را در اشعار خود

می گنجانند. بینامتنی یعنی این که شاعر یا نویسنده در اثر خود به صورت آگاه یا نا خود آگاه، از متون قبل یا هم زمان با خود تأثیر پذیرفته باشد. گاهی اوقات فهمیدن پاره هایی از یک متن وابسته است به فهم متن پنهانی که نویسنده از آن تأثیر پذیرفته است. به همین دلیل است که گفته می شود، هر متن ادبی به وسیله ی متون دیگر تفسیر می شود.

در پایان نامه ی حاضر آثار قیصر امین پور در حوزه ی کودکان و نوجوانان با توجه به چهار شاخصه ی گفتمان کاوی مورد بحث و بررسی قرار خواهد گرفت.

۱-۳ اهمیت و ضرورت تحقیق

با توجه به این که «گفتمان کاوی» از مباحث مدرن زبان شناسی و نقد ادبی به شمار می آید، تحلیل متون ادبی از این دیدگاه بسیار مغتنم خواهد بود. امروزه در حوزه ی نقد مدرن ادبی، مباحث بین رشته ای از اهمیت خاصی برخوردار است. به ویژه دانش زبان شناسی و نظرات و مباحث خاصی که مرتبط با آن می باشد. «گفتمان کاوی» از اصطلاحات زبان شناسی است و با توجه به این که زبان شناسی با وجود پاره ای از نارسایی هایش در بررسی و خوانش آثار ادبی، کمک های شایانی در گشودن بسیاری از گره های ادبیات نموده است، می توان از آن برای بهتر فهمیدن متون ادبی استفاده کرد. اگر چه بحث گفتمان کاوی در کشور ما سابقه ی چندانی ندارد و سابقه ی آن در اروپا نیز به اوایل دهه های ۶۰ و ۷۰ قرن بیستم می رسد اما با توانایی های بالقوه ای که در خود نهفته دارد، رفته رفته جایگاه و اهمیت خود را در نقد متون ادبی به دست خواهد آورد و بسیار به جاست که مراکز علمی و دانشگاهی به این مبحث نگاه ویژه ای داشته باشند.

۱-۴ اهداف تحقیق

قیصر امین پور از شاعران توانا ی معاصر می باشد که هم دارای ذوق شعری بالا و هم دارای تحصیلات عالی در رشته ی زبان و ادبیات فارسی است و خود تألیفات متعددی در این زمینه دارد. در این تحقیق سروده های کودک و نوجوان قیصر امین پور از نظر گفتمان کاوی که شامل زبان، تصویر

گری، تجربه بشری و بینامتنی می باشد، مورد نقد و بررسی قرار خواهد گرفت تا خوانشی بهتر از آثار او ارائه شود.

۱-۵ فرضیه ها

- ۱- عناصر گفتمان در آثار کودک و نوجوان قیصر چگونه به کار رفته است؟
- ۲- شیوه ی تحلیل زبان، موسیقی و تصویر گری چه ویژگی هایی در آثار کودک و نوجوان قیصر ایجاد کرده است؟
- ۳- تجربه بشری در آثار کودک و نوجوان قیصر از چه جنبه هایی برخوردار است؟
- ۴- روش بینامتنی که یکی دیگر از عناصر گفتمان کاوی است در آثار کودک و نوجوان قیصر به چه شکل است؟

۱-۶ شرح واژه های کلیدی

۱-۶-۱ گفتمان (Discourse)

گفتمان مجموعه ای از تولیدات فکری است با هدف رساندن آن به خواننده (گیرنده) که از طریق متون نوشتاری، شنیداری و دیداری بیان می شود. گفتمان متأثر از شرایطی است که مولد گفتمان در آن قرار دارد.

۱-۶-۲ گفتمان کاوی (Discourse analysis)

گفتمان کاوی یا تحلیل گفتمان شعر عبارت است از بررسی ساختار زبان شناختی آن شعر در ساختار اجتماعی (یا بافت برون متنی)، شرایط سیاسی و اجتماعی و همچنین مولد گفتمان؛ در ساختار زبان شناختی (یا بافت درون متنی) به پردازش زبانی، تصویرگری و بینامتنی توجه می شود.

۱-۶-۳ بینامتنی (Intertextuality)

بینامتنی، اقتباس یک متن از متن دیگر و تداخل متون در یکدیگر است و به استفاده ی آگاهانه یا ناخود آگاه هنرمند از دیگر متون ادبی، تاریخی، فلسفی پیش یا همزمان با آن ها بر می گردد.

فصل دوم

مروری بر ادبیات تحقیق

۱-۲ ادبیات پژوهشی

۱-۱-۲ زندگی نامه ی قیصر امین پور

قیصر امین پور در مصاحبه ای که با خبرنگار سازمان اسناد و کتابخانه ی ملی جمهوری اسلامی ایران دارد خود را این گونه معرفی می کند: «من قیصر امین پور، متولد دوم اردیبهشت ۱۳۳۸، در گتوند هستم، جایی بین دزفول و شوشتر در استان خوزستان است که الان شهری شده، آن موقع بخش بود. قبل از ورود به دبستان، ما را به مکتب خانه فرستاده بودند، یکی - دو سالی به آشنایی با مقدمات، الفبا، قرآن و این جور درس هایی که در مکتب خانه ی آن زمان بود، [گذشت] بعد در [سن] هفت سالگی در همان گتوند، وارد دبستان شدم. کلاس دوم را در دزفول گذراندم. دوباره تا پنجم ابتدایی به همان گتوند برگشتم و دروه ی راهنمایی و دبیرستان را در شهر دزفول گذراندم» (رسم شقایق، ۱۳۸۶: ۲۵۶-۲۵۵)

او در ادامه می گوید: «نام پدرم مراد و مادرم فرنگیس است که در دو یا سه سالگی [بودم که] مادرم فوت کرد. من در واقع فرزند کوچک مادر خودم هستم، پدرم در همان دزفول کارمند سازمان آب و برق و مادرم خانه دار [بود]». (همان، ۲۵۶)

همان طور که از سخنان قیصر بر می آید او بیشتر کودکی اش را بین گتوند و دزفول در رفت و آمد بوده است. امین پور همانگونه که خودش اشاره کرده است در خانواده ای مذهبی و اصیل رشد کرده و بالیده است و از همان کودکی با شاهنامه و حافظ آشنایی داشته است. او بیشتر کودکی خود را با نقاشی کردن سپری کرده است: «من بیشتر کودکی ام با نقاشی گذشت، یعنی از ۴ یا ۵ ابتدایی به طور جدی با نقاشی شروع کردم و خیلی هم در این زمینه تمرین کردم، به طوری که آینده ی خودم را که تصوّر می کردم، [خودم را] یک نقاش می دیدم» (همان، ۲۵۹) امین پور می گوید: «در دوره دبیرستان فعالیت های دیگری مثل تئاتر، روزنامه نگاری، خوش نویسی، داستان نویسی و این ها را در مدرسه و دبیرستان داشتم. در سال آخر دبیرستان که با آگاهی های بیشتر ما از همان مسائلی که شما فرمودید، یعنی مسئله ی انقلاب و اخبار اجتماعی و سیاسی همزمان شد من احساس کردم نقاشی نمی تواند زبان گویایی برای بیان حس ها و اندیشه ها و عواطفم باشد. به همین دلیل کم کم به خاطر [مسائل] آن موقع یک روزنامه ی زیر زمینی با دوستان تهیه می کردیم... اسمش «حدید» به معنی آهن بود و این را خودم نقاشی و طراحی می کردم، سر مقاله اش را می نوشتم و با کمک دوستان دیگر این را پخش می کردیم.» (همان، ۲۶۰) در

این دوران قیصر با آثار و کتاب های دکتر شریعتی آشنا شد و گاهی نیز نوارهای سخنرانی امام را مخفیانه به همراه دوستانش گوش می کرد. همچنین اعلامیه های امام را با کمک دوستانش مطالعه و پخش می کرد. به این ترتیب قیصر به همراه توده ی مردم وارد جریان انقلاب شده بود. قبولی قیصر در دانشگاه و ورود او به تهران (۱۳۵۷) همزمان شد با اوج گرفتن انقلاب و آغاز روزشمار سقوط رژیم پهلوی. او در رشته ی دامپزشکی در دانشگاه تهران پذیرفته شده بود و به قول خودش دیگر در آن دوره دانشگاه، دانشگاه نبود و کانونی شده بود برای اعتراضات سیاسی و تظاهرات بر علیه رژیم شاهنشاهی. امین پور یک سال در رشته ی دامپزشکی به تحصیل پرداخت اما چون به اصرار خانواده اش وارد این رشته شده بود، علاقه ای به آن نداشت و در طول تحصیلش بیشتر در کلاس های پزشکی شرکت می کرد تا بتواند به همراه دوستانش که بیشترشان پزشکی می خواندند به فعالیت های سیاسی خود ادامه دهد. به دلایلی که گفته شد قیصر از ادامه تحصیل در رشته ی دامپزشکی انصراف داد و در همان سال (سال ۵۸) مجدداً کنکور داد و در رشته ی علوم اجتماعی پذیرفته شد. از مهمترین اتفاقات زندگی قیصر در این سال شرکت و همراهی فعال او با دانشجویان پیرو خط امام در تسخیر لانه ی جاسوسی در سیزدهم آبان بود. بعد از آن که فضای سیاسی کشور آرام تر شد قیصر دوباره به پیگیری تحصیل خود پرداخت: «برگشتم دانشکده ی علوم اجتماعی و از آن جا دیگر برای تغییر رشته تصمیم گرفتم و خیلی هم مشکل بود، موافقت نمی کردند. بالأخره یکی دو ترم را مشترک یعنی چند واحد از این طرف و چند واحد از آن طرف خواندم، پذیرفتند و سال ۶۳ وارد دانشکده ی ادبیات شدم.» (همان ۲۷۷) ناگفته نماند که قیصر در مدتی که از دانشگاه و تحصیل دور شده بود یعنی از اردیبهشت سال ۵۹ که انقلاب فرهنگی آغاز شد و دانشگاه ها تعطیل شد به انجام کارهای فرهنگی مانند انتشار مجله و شعر و داستان با کمک دوستانش پرداخت و مقطعی هم از سال ۶۰ تا ۶۲ به تدریس در مدارس راهنمایی پرداخت. او دروسی مانند ادبیات، علوم اجتماعی، دینی، قرآن و انشا را تدریس می کرد. سپس دفتر شعر جوان را با کمک دوستانش، فاطمه راکعی، سید حسن حسینی و ساعد باقری برای شاعران جوان تأسیس کرد. همچنین قیصر نشریه ی سروش نوجوان را به کمک دو نفر از دوستانش، بیوک ملکی و فریدون عموزاده خلیلی راه اندازی کرد. همزمان با این فعالیت ها بود که در سال ۶۶ لیسانس زبان و ادبیات فارسی گرفت. سپس وارد دوره ی فوق لیسانس شد و در سال ۶۹ درجه ی کارشناسی ارشد خود را اخذ کرد و پس از آن در همان سال در مقطع دکتری پذیرفته شد و سرانجام با دفاع از پایان نامه ی دکتری خود، با عنوان «سنت و

نو آوری در ادبیات معاصر» در سال ۱۳۷۶ به أخذ درجه ی دکتری زبان و ادبیات فارسی از دانشگاه تهران نائل شد.

در گرما گرم همین فعالیت های فرهنگی هنری و تحصیل در دانشگاه تهران بود که قیصر با خانم زیبا اشراقی ازدواج کرد. قیصر خود این گونه ماجرای ازدواجش را بیان می کند: « عرض کنم که خوب من دیدم باید زندگی هم کرد دیگر، همیشه که درس و مشق و فعالیت اجتماعی نمی شود. به همین دلیل در همین دانشکده ی ادبیات که بودم با یکی از دانشجویان رشته ی ادبیات در سال های ۶۹،۷۰ آشنا شدم و خیلی رسمی رفتم خواستگاری و عرض کنم خدمت شما موافقت شد.» (همان، ۲۹۸) حاصل این ازدواج تولد یگانه دختر قیصر «آیه» بود (سال ۱۳۷۴). امین پور در شورای فرهنگستان زبان و ادب فارسی و در سه گروه «ادبیات معاصر»، « دانشنامه ی زبان و ادب فارسی» و «واژه گزینی» عضویت داشت و به شهادت دوستان و همکارانش با وجود مشکلات شدید جسمی که در اواخر عمر با آن دست و پنجه نرم می کرد به طور منظم و با دقت و احساس مسئولیت فوق العاده ای در جلسات شورا شرکت می کرد. هنوز زمان زیادی از أخذ درجه ی دکتری قیصر نگذشته بود که یک تصادف شوم آرزوهای قیصر و کسانی را که به آینده ی ادبی او و درخشش هر چه بیشتر او در آسمان شعر و ادبیات این سرزمین دل بسته بودند پر کرد. « یک تصادف شوم، زندگی اش را به هم ریخت. یک نوروز تلخ، بیست و هشتم اسفند سال ۷۷، تمام شادابی و طراوت را یکباره از زندگی قیصر، زیبا و آیه گرفت.» (همان، ۲۵) با وجود مقاومت و سرسختی مثال زدنی قیصر تبعات این تصادف سایه ی سنگین و شوم خود را بر زندگی او و خانواده اش گسترده. بعد ها در اسفند ماه سال ۱۳۷۸ قیصر امین پور خود، در شعری (در مجموعه ی گلهای همه آفتابگردانند) این گونه از این سال و اتفاقاتی که در آن بر او گذشته است، یاد می کند:

هر دم دردی از پی دردی ای سال!

با این تن ناتوان چه کردی ای سال؟

رفتی و گذشتن تو یک عمر گذشت

صد سال سیاه برنگردی ای سال!

(امین پور، ۱۳۸۸: ۲۲۱)

دکتر ایرج فیروزی که متخصص قلب بیمارستان است و در این چند وقت که قلب امین پور دچار بیماری شد، پزشک او در بیمارستان دی بود می گوید: «بعد از تصادف شدید سال ۷۷ دچار نارسایی